

ZNALECKÝ POSUDEK

Č. 2339/2011

POSOUZENÍ ZADÁNÍ VEŘEJNÉ ZAKÁZKY - SYSTÉM „FAMS/EPSM“

Objednatel: Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2, IČ 00551023, jednající Mgr. David Novák, ředitel odboru centrálních nákupů, právní podpory a správy majetku, obj. č. 00001010/2011 ze dne 19. 9. 2011, číslo veřejného výdaje 430/2011.

Účel posudku: Posouzení zadání veřejné zakázky na dodání řešení, které umožňuje detekci (odhalování) podvodných, zneužívajících a chybných případů v procesu posuzování žádostí o sociální dávky.

Zpracoval: Prof. Ing. Vladimír Smejkal, CSc. LL. M., Včelařská 9, 182 00 Praha 8, znalec v oborech ekonomika, kybernetika a dalších, jak je uvedeno v doložce tohoto znaleckého posudku.

Datum: 17. 10. 2011

OBSAH

1	OBJEDNÁVKA A OTÁZKY ZNALCI	4
2	ZDROJE INFORMACÍ A PODKLADY PRO ZPRACOVÁNÍ POSUDKU	6
2.1	PODKLADY POSKYTNUTÉ OBJEDNATELEM POSUDKU, MPSV ČR A DALŠÍMI OSOBAMI	6
2.2	ARCHIV ZNALCE:	6
2.3	ZDROJE INFORMACÍ A VÝCHOZÍ PŘEDPOKLADY ZNALCE	7
3	NÁLEZOVÁ ČÁST	8
3.1	SITUAČNÍ POPIS	8
3.2	VYMEZENÍ PŘEDMĚTU PLNĚNÍ VEŘEJNÉ ZAKÁZKY	9
3.3	POPIS SLUŽBY POSKYTOVANÉ V RÁMCÍ VEŘEJNÉ ZAKÁZKY	11
3.3.1	Cíle a záměry MPSV	11
3.3.2	Předpokládané plnění – předmět Služby IBM	12
3.3.2.1	Část A – Příprava Služby	12
3.3.2.2	Část B – Provozní zajištění Služby	12
3.3.2.3	Podpůrné činnosti	13
3.4	POPIS SYSTÉMU FAMS/EPMS	13
3.4.1	Popis řešení FAMS/EPMS	13
3.4.2	Práva duševního vlastnictví vztahující se k systému FAMS/EPMS	18
3.4.2.1	Autorská díla	19
3.4.2.2	Vynálezy využité v systému FAMS/EPMS	21
3.5	ANALÝZA TRHU	33
3.5.1	Adastra Fraud Management System (AFMS)	33
3.5.2	SAS Enterprise Case Management	35
3.5.3	Další systémy z oblasti Fraud Management System	36
4	POSUDKOVÁ ČÁST	39
4.1	AUTORSKOPRÁVNÍ OCHRANA	39
4.1.1	Autorskoprávní ochrana počítačových programů	39
4.1.2	Ochrana databází	41
4.1.3	Charakter posuzovaného produktu	42
4.1.4	Autorská práva k systému FAMS/EPMS	43
4.2	PATENTOVÁ OCHRANA	43
4.2.1	Vynálezy a jejich ochrana	43
4.3	OCHRANA KNOW-HOW	44
4.4	ROZBOR POJMOVÝCH ZNAKŮ POŽADOVANÉHO PLNĚNÍ PODLE ZVZ	45

4.5	VYHODNOCENÍ SUB OTÁZEK ZNALCE	46
4.6	PRÁVNÍ VYMEZENÍ ZÁKONEM O VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH	48
4.6.1	<i>Zadávání veřejných zakázek v JŘBU z důvodů technické jedinečnosti plnění.....</i>	<i>49</i>
4.6.2	<i>Zadávání veřejných zakázek v JŘBU z důvodů ochrany výhradních práv.....</i>	<i>49</i>
4.6.3	<i>Splnění podmínek pro zadání veřejné zakázky v JŘBU</i>	<i>50</i>
4.7	ODPOVĚĎ NA OTÁZKY ZNALCI	51
5	ZNALECKÁ DOLOŽKA	52

ZNALECKÝ POSUDEK

1 OBJEDNÁVKA A OTÁZKY ZNALCI

Na základě objednávky Ministerstva práce a sociálních věcí, Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2, IČ 00551023, jednající Mgr. David Novák, ředitel odboru centrálních nákupů, právní podpory a správy majetku, obj. č. 00001010/2011 ze dne 19. 9. 2011, číslo veřejného výdaje 430/2011 jsem se ujal zpracování znaleckého posudku, který má zodpovědět níže uvedené otázky související se zamýšleným pořízením informačního systému „FAMS/EPMS“), který umožňuje detekci (odhalování) podvodných, zneužívajících a chybných případů v procesu posuzování žádostí o sociální dávky Českou republikou – práce a sociálních věcí (dále také jen „MPSV“ nebo „Zadavatel“).

Účelem posudku je odpovědět na otázku:

Je společnost IBM¹ z objektivních technických důvodů jediným dodavatelem, který je schopen zajistit plnění předmětu veřejné zakázky vymezeného v bodě 3.2 tohoto posudku pro Zadavatele?

Při posuzování technických důvodů je nezbytné přihlídnout rovněž k výlučným právům společnosti IBM platným na území České republiky popsáním v přílohách (na území České republiky jsou platné pouze patenty CZ 297222 a EP 1904926).

Aby bylo možno na tyto otázky kvalifikovaně odpovědět, stanovil znalec následující pracovní hypotézy, které je třeba v rámci tohoto posudku posoudit, a sub otázky, které je třeba zodpovědět dříve, než budou zodpovězeny souhrnné otázky objednatele posudku.

¹ Pro účely tohoto posudku se pod označením „IBM“ rozumí IBM Česká republika, spol. s r.o.

- A. FAMS/EPSPM je / není dílem požívající ochrany podle autorského práva nebo práva průmyslového, případně jiného právního předpisu?
- B. Je možné / není možné vytvořit nebo nechat vytvořit třetí osobu dílo v podobě informačního systému tak, že by mělo stejné nebo obdobné parametry, jako řešení FAMS/EPSPM společnosti IBM, které je na území České republiky chráněno patenty CZ 297222 a EP 1904926?
- C. Existuje stejné nebo obdobné dílo s vlastnostmi, poptávanými Zadavatelem, jaké má FAMS/EPSPM?

PODOJE INFORMACÍ A PODKLADY PRO ZPRACOVÁNÍ POSUD-

Podklady poskytnuté objednatelem posudku, MPSV ČR a dalšími

osobami

Informace o přípravě nadlimitní veřejné zakázky MPSV v oblasti zlepšení adres-
nosti a účelovosti vyplácení sociálních dávek a optimalizace procesů LPS – viz
Příloha č. 1 tohoto posudku.

Právní stanovisko IBM ve věci ochrany FAMS/EPMS – viz Příloha č. 4 tohoto posudku.

Patentový spis CZ 297222, Patentový spis CZ 1904926 a jejich popis – viz Přílo-
ha č. 5 tohoto posudku.

Popis celkového řešení IBM na zlepšování adresnosti a účelovosti vyplácení so-
ciálních dávek, IBM, září 2011 – viz Příloha č. 2 tohoto posudku.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

Právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacímho řízení bez uveřejnění. Ha-
Holásek & Partners s.r.o., 23. srpna 2011.

2.3 Zdroje informací a výchozí předpoklady znalce

Posudek je primárně založen na údajích a informacích poskytnutých objednatelem posudku, Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR a dalšími osobami (IBM). Znalec vycházel ze skutečností obsažených v relevantních dokumentech uvedených v posudku, a tyto skutečnosti dále neprověřoval. V plné kompetenci a odpovědnosti uvedených osob jsou všechny podkladové materiály, na kterých je posudek založen.

3 NÁLEZOVÁ ČÁST

3.1 Situační popis

Vláda ČR se ve svém programovém prohlášení mj. zavázala optimalizovat výdaje na sociální dávky tím, že zajistí jejich efektivní čerpání a v maximální míře zamezí jejich zneužívání. Ministerstvo práce a sociálních věcí proto průběžně přijímá opatření naplňující tento cíl.

Jedním z opatření na úseku zlepšení adresnosti a účelnosti vyplácených sociálních dávek je optimalizace procesů Lékařské posudkové služby (dále jen „LPS“). V rámci činnosti LPS jsou prováděny výplaty sociálních dávek (invalidní důchody, příspěvky na péči, aj.), které mají dlouhodobě rostoucí trend (aktuální výše výdajů je 80 mld. Kč ročně). K neúměrnému nárůstu výdajů významně přispívá skutečnost, že část těchto výdajů je vyplácena neoprávněně. V souvislosti s tímto stavem je proto nezbytné provést vnitřní opatření v činnosti veřejné správy, která zajistí lepší adresnost, účelnost a efektivnost vynakládaných veřejných prostředků.

Za účelem provedení tohoto opatření má Zadavatel v úmyslu využít řešení poskytnuté externím dodavatelem.

Zadavatel při přípravě veřejné zakázky na výběr externího dodavatele vhodného řešení zjistil, že společnost IBM disponuje řešením FAMS/EPSP, které by mohlo naplnit účely a cíle stanovené Zadavatelem a které se zatím na základě informací dosud poskytnutých Zadavateli jeví jako na trhu ojedinělé. Zadavatel tedy nyní potřebuje ověřit, zda tato veřejná zakázka je takového charakteru, že může být splněna z technických důvodů pouze určitým dodavatelem (zde společností IBM prostřednictvím jí navrhovaného řešení FAMS/EPSP) ve smyslu ustanovení § 23 odst. 4 písm. a) zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů a Zadavatel tak může přistoupit k zadání veřejné zakázky společnosti IBM v rámci jednacím řízení bez uveřejnění, anebo musí Zadavatel zvolit jiný druh zadávacího řízení.

Zadavatel si již nechal vypracovat právní stanovisko advokátní kanceláře HAVEL, HOLÁSEK & Partners, které vymezuje právní předpoklady pro zadání uvedené veřejné zakázky v jednacím řízení bez uveřejnění. Nyní se Zadavatel rozhodl přistoupit

k vypracování znaleckého posudku, který z technického hlediska **prokáže**, zda jsou tyto předpoklady naplněny.

Na základě výše uvedeného tedy Zadavatel žádá o zpracování znaleckého posudku, jehož obsahem by byla odpověď na otázku uvedenou v části 1. tohoto posudku výše, a to ve vztahu k předmětu plnění veřejné zakázky vymezenému v bodě 3.2 níže.

3.2 Vymezení předmětu plnění veřejné zakázky

Předmětem veřejné zakázky má být dodání řešení, které umožňuje detekci (odhalování) podvodných, zneužívajících a chybných případů v procesu posuzování žádostí o sociální dávky. Toto řešení se má přitom vztahovat na dávky vyplácené z pojistných i nepojistných sociálních systémů, na jejichž výplatu má vliv činnost LPS.

Očekávanými přínosy jsou:

- zlepšení adresnosti a účelovosti vyplácení sociálních dávek;
- zvýšení úrovně dodržování stanovených pravidel u žadatelů, posudkových lékařů a administrativních pracovníků;
- eliminace duplicit a mezer v činnosti LPS;
- zamezení výplaty neoprávněně přiznaných sociálních dávek;
- omezení chybných rozhodnutí o dávce ještě před jejím přiznáním.

Poptávané plnění musí splňovat následující předpoklady:

- žádné investiční náklady na straně Zadavatele na pořízení řešení (HW/SW) na detekci podezřelých případů (řešení je poptáváno jako služba);
- součástí poskytované služby je provoz nezbytného SW u dodavatele sloužícího k pseudonymizaci dat před jejich poskytnutím dodavateli;
- detekce podezřelých případů v prostředí pomocí fuzzy logiky, kde neexistují jednoznačná pravidla a hranice pro rozlišení mezi „špatným“ a „dobrým“ výstupem (např. při posuzování práce posudkových lékařů se jedná o zdravotnický posudek), jelikož se jedná o expertní činnost posuzování mnohačetných vlivů, které nelze jednoznačně kategorizovat;
- schopnost řešení analyzovat „chování určité skupiny subjektů (např. posudkový lékař, žadatel) na základě historických dat s cílem identifikovat subjekty vykazující určitý stupeň odchylného, nestandardního chování (výchozím stavem je neexistence hodnocení jako „dobrý“ či „špatný“);

- identifikace podezřelých případů musí být umožněna na souboru stávajících (probíhajících) případů, kde již dochází k výplatě sociální dávky, ale rovněž u nových žádostí před přiznáním sociální dávky;
- schopnost řešení detekovat podezřelé případy na základě vlastních empirických analytických modelů a charakteristik chování v sociální či zdravotnické oblasti umožňující rychlejší nasazení řešení bez ohledu na organizační zajištění procesu vyplácení sociálních dávek;
- možnost efektivně a operativně upravovat nastavené analytické modely podle nových hypotéz o podezřelém, zneužívajícím či chybném chování sledovaných subjektů;
- schopnost řešení uplatnit nástroje na vytěžování dat s cílem identifikovat nové formy podezřelého chování;
- schopnost řešení zpracovat velké množství rozmanitých dat při analytickém zpracovávání komplexních transakcí;
- bezpečná metoda pseudonymizace dat potřebných k analýze u Zadavatele před jejich poskytnutím dodavateli k dalšímu zpracování;
- nasazení řešení při respektování současného organizačního zajištění procesu vyplácení sociálních dávek s očekávanou optimalizací v průběhu poskytování služby;
- flexibilita při detekci podezřelých případů umožňující okamžité zohlednění organizačních změn v rámci procesu vyplácení sociálních dávek a legislativních změn, a to zejména s ohledem na připravovanou sociální reformu;
- komplexní řešení poskytované formou služby pokrývající veškeré činnosti potřebné k identifikaci podezřelých případů při zachování organizačního a kompetenčního statusu LPS;
- doložitelná schopnost řešení identifikovat podezřelé případy umožňující realizaci úspory na straně výdajů na sociální dávky alespoň ve výši 5%.

Podrobné vymezení se nachází v dokumentu „Informace o přípravě nadlimitní veřejné zakázky MPSV v oblasti zlepšení adresnosti a účelovosti vyplácení sociálních dávek a optimalizace procesů LPS“ – viz Příloha č. 1 tohoto posudku.

3.3 Popis služby poskytované v rámci veřejné zakázky

3.3.1 Cíle a záměry MPSV

Jak vyplývá z cit. dokumentů (Příloha č. 1 a 2 tohoto posudku) předmětem veřejné zakázky má být dle MPSV co nejrychlejší zahájení činností vedoucích ke zvýšení adresnosti vyplácených sociálních dávek a to především detekce podvodného a chybavého jednání prostřednictvím nástroje FAMS/EPMS.

Podle vyjádření Zadavatele se z důvodu omezených finančních prostředků MPSV rozhodlo v tomto případě aplikovat takový finanční model, který pro něj nebude znamenat žádné vstupní náklady a kdy je dodavatel placen až z části realizovaných úspor - tzn. nulové investice a náklady spojené s nákupem licencí a HW, zajištění bezpečnosti dat a poskytování samotných analytických služeb. Náklady na realizaci přípravné fáze projektu tak budou v plné výši pokryty ze strany dodavatele, do doby vykazání prvních úspor.

Výplata odměny pro dodavatele bude kalkulována podle dohodnutého podílu na realizovaných úsporách. Model sdílení úspor je založen na předpokladu, že je předem stanovena a oboustranně odsouhlasena jednoznačná metodika, jak měřit úspory, například stanovením referenční hodnoty očekávaných výdajů v zahrnutých sociálních dávkách, vůči níž jsou obě strany schopny úspory jednoznačně měřit a vykazovat, nebo stanovením takových metrik, které dosažené úspory prokáží. Sjednaný způsob vykazování úspor musí být transparentní a jednoznačný a bude podléhat souhlasu Ministerstva financí.

Veřejná zakázka bude realizována ve dvou fázích – přípravná (trvání 3 měsíce) a produkční (4 roky s možností dalšího prodloužení).

Během přípravné fáze budou analyzovány příležitosti ke zlepšení, bude připraven systém FAMS/EPMS a analyzována data na definovaném vzorku případů, bude nastaven proces pro detekci a investigaci. Přípravná fáze bude završena předložením výsledků prvních analýz a vypracováním seznamu příležitostí na zlepšení (systémových, procesních, datových atd.) včetně popisu pozitivních dopadů.

Produkční fáze naváže na fázi přípravnou a předpokládá úspěšné zvládnutí procesu detekce a investigace tak, aby mohly být efektivně realizovány první úspory.

IBM se v detekci neoprávněně poskytnutých dávek zaměří jak na kontrolu nových případů, tak provede analýzy dlouhodobě vyplácených dávek s cílem identifikovat případy na přezkoumání.

3.5 Analýza trhu

Znalec zjistil, že existují dvě řešení, alespoň podle názvu, jež jsou nabízené v ČR a které by mohly nějakým způsobem souviset s požadovaným plněním. Jsou to systémy Adastra Fraud Management System (AFMS)³ a SAS Enterprise Case Management.⁴

3.5.1 Adastra Fraud Management System (AFMS)

AFMS je řešení vyvinuté firmou Adastra jako nástroj pro automatizovanou detekci podvodů a podporu jejich šetření. Uplatnění nalézá zejména v pojišťovnictví, bankovníctví a telekomunikacích, ale díky obecnosti řešení a nastavitelnosti ji lze nasadit i v jiných oblastech. Mezi nejčastější podvody patří pojistné podvody. V bankovním sektoru se jedná např. o zneužití platebních karet, úvěrové podvody nebo legalizace výnosů z trestné činnosti. V telekomunikacích se mezi nejčastější podvody řadí získání a používání služeb bez úmyslu zaplatit (včetně podvodů v rámci roamingu), nebo zneužívání dotovaných a jiných marketingových akcí. Dalším problémem, který je společný pro bankovní sektor a pojišťovny, jsou např. podvody prováděné vlastními zaměstnanci a nespolehlivými obchodními partnery.

AFMS poskytuje účinnou pomoc při pravidelném vyhodnocování nestandardních událostí, odhalování podezřelých případů a nabízí i cestu k předcházení podvodů a ztrát z nich. Podvod je ve většině případů charakterizován určitým typickým chováním subjektů, v aplikaci AFMS je vytvořen sofistikovaný a uživatelsky nastavitelný soubor pravidel, který vede k rozpoznání takové události.

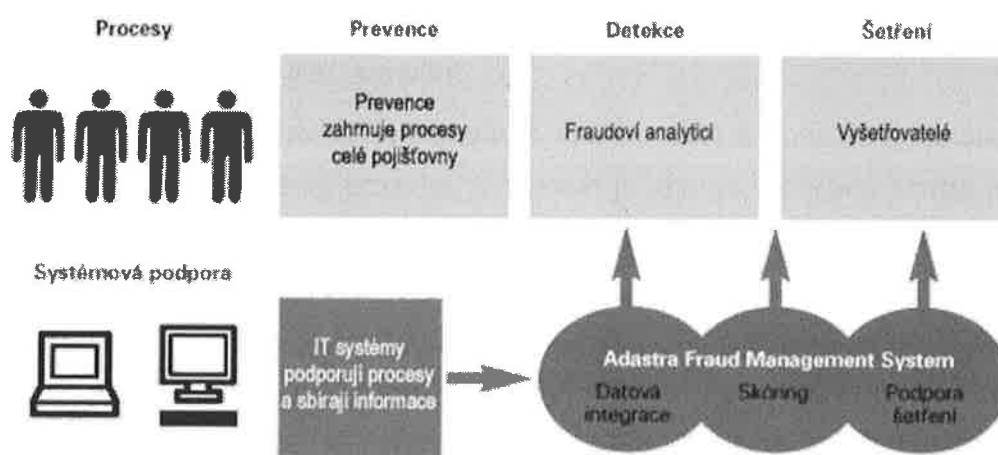
Řešení zahrnuje datovou integraci, která zajistí konzistentní data pro automatizovanou detekci podvodů, skóring, tedy správu a vyhodnocení pravidel určujících míru podezřelosti případu a systémovou podporu pro šetření podezřelých případů.

Řešení AFMS využívají k odhalování podvodného jednání pojišťovny: ČSOB Pojišťovna, Allianz pojišťovna, Kooperativa pojišťovna a Česká podnikatelská pojišťovna.

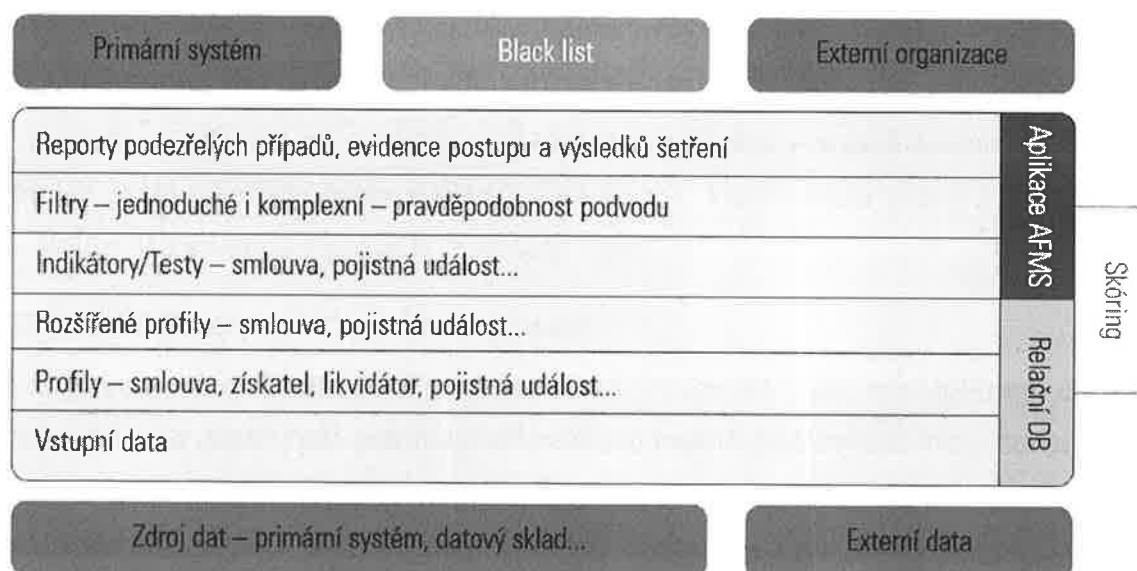
Graficky je znázorněno fungování systému takto:

³ Viz [http://www.adastra.cz/809_adastra-fraud-management-system-\(afms\).aspx](http://www.adastra.cz/809_adastra-fraud-management-system-(afms).aspx).

⁴ Viz http://www.sas.com/reg/offer/cz/bb2011_fraud_forecasting_ci?page=fraud.

Základní architektura nasazení systému AFMS v pojišťovně

Dle názoru znalce z hlediska aplikace v kontextu sociálních a zdravotních systémů řešení Adastra neobsahuje žádný relevantní obsah. V tomto ohledu představuje platformu, ve které mohou uživatelé vlastní invencí tvořit pravidla, které bude systém vyhodnocovat.

Dále z konstrukce systému je zřejmé, že jde o aplikaci statických pravidel, tj. výsledek posouzení nezávisí od kontextu, neboli od ostatních událostí, které jsou analyzovány těsně před nebo po testované události. To znamená, že pro zachycení změny ve vzorci chování neexistují při detekci žádné nástroje. Jednoduše pravidlo přestane správně fungovat. Toto nefungování se dá zjistit pouze z pohledu na reporty, které vyhodnocují, co bylo pravidlem detekováno. V nich uživatel uvidí, že pravidlo přestalo

detekovat nové případy, nebo detekuje ve zvýšené míře případy, které jsou vyhodnocovány vyšetřovatelem jako korektní.

Pro tvorbu detekčních pravidel neobsahuje systém žádné sofistikované statistické nástroje. Jde tedy o expertní pravidla, o kterých je známo, že jejich tvorba je velmi náročná na schopnost expertů formulovat automatizovatelné sekvence kontrol a algoritmovat vlastní myšlení. Je pravděpodobné, že systém může vyhodnocovat také jiné typy pravidel, ale tyto pravidla není možné v systému kalibrovat. Není z popisu jasné, jaké další typy pravidel systém obsahuje dnes, ale je pravdou, že vyhodnocení statického pravidla (tj. aplikace vzorce na data posuzované události/případu/subjektu bez ohledu na kontext ostatních událostí/případů/subjektů) je natolik jednoduché, že není problém systém o to doplnit. V každém případě takové pravidlo, řekněme logistický regresní model, musí být kalibrováno mimo systém na zvláštní trénovací množině, která bude vybrána a exportována mimo systém.

Z hlediska využití tohoto systému v konkrétním projektu v oblasti sociálních a zdravotních systémů může tento systém zastávat roli, kterou hraje jedna z funkcionalit FAMS/EPMS spojená s pravidly (business rules).

3.5.2 SAS Enterprise Case Management

V dokumentu společnosti SAS je systém SAS Enterprise Case Management charakterizován jako nástroj pro automatizaci procesů napříč odděleními, který nabízí komplexní reporting a přehledové dashboardy. Nástroj je zaměřen na procesní stránku práce vyšetřovatelů a kontrolu jejich vytížení. Systém je z hlediska kategorizace procesním (workflow) systémem, který podporuje efektivitu nasazení pracovních sil.

V popise, který obsahuje dokumentace systému, není zmínka o tom jakým způsobem je inicializovaný proces. Z hlediska nasazení v kontextu sociálních a zdravotních systémů řešení postrádá jakoukoli podporu pro automatizovanou detekci podezřelých případů, podporu při nastavování pravidel a analýzu těchto pravidel.

Společnost SAS má k dispozici platformu pro statistické analýzy a datamining. Je možné, že jsou schopni propojit pomocí dalších komponent řešení SAS Enterprise Case Management s vlastní analytickou platformou. Tak by vznikla prázdná platforma, ve které by bylo nutno všechny detekční modely vytvořit znovu. Ani toto rozšířené řešení pomocí integračních komponent tak neřeší celkový problém v oblasti detekce a prevence podvodného chování a chyb v oblasti sociální a zdravotní.

Dále by tvůrci tohoto řešení na zelené louce museli řešit problém rozsahu, protože nástroje obsažené v knihovnách statistické a dataminingové platformy SAS jsou standardní a známé statistické funkce. Platforma SAS je zaměřena na práci s výběrem, na kterém se kalibrují a testují detekční modely, není určena na souběžné, paralelní a dynamické skórování a profilování v reálném čase.

Jak vyplývá z dalších informací, získaných znalcem, je využíván v oblasti bankovní a finanční kriminality.

3.5.3 Další systémy z oblasti Fraud Management System

Znalec dále získal informace o tzv. Top Fraud Management System Companies pro rok 2011,⁵ kde jsou uvedeny nejvýznamnější systémy tohoto typu, a dále další, uváděné ve veřejně dostupných zdrojích. Znalec posoudil základní charakteristiky těchto systémů z hlediska splnění cílů definovaných zadavatelem (zejména v dokumentu 2.1.1) a dospěl k těmto závěrům:

IBM SPSS Decision management for Claims – není porovnatelný, nedostatečná podpora pro paralelní a dynamické skórování a profilování v reálném čase, analýza na základě standardních a známých statistických a dataminingových funkcí. IBM neposkytuje v tomto balíkovém řešení intelektuální vlastnictví související se sociálními a zdravotními systémy, protože je to systém pro komerční pojišťovny.

PAETEC Managed Fraud Protection – není vhodné, jde o řešení na míru pro ochranu firemních telefonních ústředí, ochrana před přesměrováním hovorů hackery, nasazení v požadovaném kontextu znamená zásadní změny SW a dobudování znalostní báze.

iovation Inc. ReputationManager 360 + QuickCheck – není porovnatelný, rovněž jde o řešení pro ochranu IT systémů před hackery, ochrana spočívá v analýze a testování technologických zařízení použitých pro připojení do chráněných systémů.

Beck Computers FPSS – není porovnatelný, jsou to zařízení a SW pro řízení přístupu do budov založené na otiscích prstů a porovnávání vlastnoručních podpisů.

Ectel Fraud Management System Products – není porovnatelný, funkcionality v souvislosti s detekcí podvodů jsou navázány na analýzu klientů telekomunikačních zákazníků a fakturaci, funkcionality nelze oddělit od systému.

⁵ <http://www.jazdcommunications.com/commtech/leaf/Revenue-Management/Revenue-Management-Systems/Fraud-Management-System.htm>

Secure Science Corporation – není porovnatelný, jde o řešení pro ochranu webu, sítě a webových aplikací před zneužitím.

CyberSource Corporation Risk (Fraud) Management – není porovnatelný, jde o řešení pro zabezpečení peněžních transakcí na internetu, pro ochranu např. před krádežemi v online obchodech, poskytuje některé funkcionality shodné s funkcemi potřebnými v požadovaném kontextu, pro použití v požadovaném kontextu je nutný další vývoj.

Agilis International – není porovnatelný, funkcionality v souvislosti s detekcí podvodů jsou navázány na analýzu klientů telekomunikačních zákazníků a fakturaci, funkcionalitu nelze oddělit od systému.

Angoss Software Corporation ClaimGUARD – není porovnatelný, nedostatečná podpora pro paralelní a dynamické skórování a profilování v reálném čase, analýza na základě standardních a známých statistických a dataminigových funkcí.

CTI Group Proteus Fraud Guard – není porovnatelný, zaměřený na sítě a ochranu telefonních systémů.

Neural Technologies Minotaur's – není porovnatelný, nedostatečná podpora pro paralelní a dynamické skórování a profilování v reálném čase, zkušenosti v telekomunikacích a finančních službách a utilitách, nejsou zkušenosti v požadovaném kontextu.

cVidya Networks FraudView – není porovnatelný, řešení pro analýzu klientů telekomunikačních zákazníků a fakturaci, funkcionalitu nelze oddělit od systému.

DEVEO – není porovnatelný, zaměřený na direct marketing a telekomunikace.

Fortune Consulting – není porovnatelný, zaměřený na sítě a ochranu telefonních systémů.

Kroll Identity Fraud Solutions – není porovnatelný, zaměřený na ochranu před krádežemi identity.

Orga Systems Service Control Point – není porovnatelný, funkcionality v souvislosti s detekcí podvodů jsou navázány na analýzu klientů telekomunikačních zákazníků a fakturaci, funkcionalitu nelze oddělit od systému.

RSA Security RSA FraudAction - Stop Phishing, Pharming and Trojans – není porovnatelný, zaměřený na ochranu internetu, webových aplikací a webových stránek.

SAS Institute Inc., Fraud Framework – není porovnatelný, jde o soubor komponentů, ne ucelené řešení, nedostatečná podpora pro paralelní a dynamické skórování a profilování v reálném čase, analýza na základě standardních a známých statistických a dataminigových funkcí.

Sipera Systems, Inc Combating VoIP Toll Fraud – není porovnatelný, zaměřený na síť a ochranu telefonních systémů.

Subex Limited Fraud Management – není porovnatelný, zaměřený na síť a na ochranu poskytovatelů telefonních služeb.

4 POSUDKOVÁ ČÁST

4.1 Autorskoprávní ochrana

4.1.1 Autorskoprávní ochrana počítačových programů

Autorský zákon je základní normou pro úpravu ochrany autorských práv v právním řádu ČR. AutZ je tzv. speciální normou (*lex specialis*), přičemž generální normou ve vztahu k němu je občanský zákoník č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Ten v ustanovení § 1 odst. 3 říká, že právní vztahy vznikající z výsledků duševní tvořivé činnosti upravují zvláštní zákony, a takovým zákonem je mj. zákon autorský.

Autorský zákon, zákon č. 121/2000 Sb. (dále jen AutZ) nabyl účinnosti dne 1. 12. 2000 a ve znění pozdějších předpisů platí doposud.

Podle § 2 odst. 2 věty první a druhé AutZ *„Za dílo se považuje též počítačový program, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvorem. Za dílo souborné se považuje databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvorem.“* na rozdíl od požadavku jedinečnosti uvedeném obecně pro autorská díla v § 2 odst. 1, je v odst. 2 uveden pouze slabší požadavek původnosti. Je zřejmé, že počítačový program, aby byl chráněn podle nového zákona, musí být dílem fyzické osoby – autora, musí být tedy výsledkem jeho tvůrčí duševní činnosti – tedy nikoliv nějakým mechanistickým řešením např. programem využívajícím generátor náhodných čísel. Lze tedy konstatovat, že absolutní většina počítačových programů bude díly naplňujícími pojmové znaky podle § 2 odst. 2 AutZ a budou tedy díly chráněnými podle tohoto zákona.

Zvláštní úprava ohledně počítačových programů v ust. § 65 a 66 dále upřesňuje podmínky ochrany, užívání a tzv. zákonné licence související s programy.

Ust. § 58 AutZ upravuje zvláštní režim pro díla vytvořená ke splnění povinností zaměstnance k zaměstnavateli v rámci pracovního či jiného obdobného poměru, a to vzhledem k tomu, že zaměstnavatel vytváří zaměstnanci pro jeho autorskou tvorbu veškeré nezbytné podmínky a přejímá ekonomickou odpovědnost za využití výsledků jeho tvůrčí činnosti. Obdobně jako v cizích právních úpravách se umožňuje využívání

těchto výsledků tím, že zaměstnavatel na základě zákonného ustanovení vykonává majetková práva k dílu.⁶

Podle něj „*Není-li sjednáno jinak, zaměstnavatel vykonává svým jménem a na svůj účet autorova majetková práva k dílu, které autor vytvořil ke splnění svých povinností vyplývajících z pracovněprávního či služebního vztahu k zaměstnavateli nebo z pracovního vztahu mezi družstvem a jeho členem (dále jen zaměstnanecké dílo).*“ [§ 58 odst. 1 věta první] Zaměstnanci zůstávají nedotčena jeho osobnostní práva k zaměstnaneckému dílu.

Dále platí, že „*Není-li sjednáno jinak, má se za to, že autor udělil zaměstnavateli svolení k dokončení svého nehotového zaměstnaneckého díla pro případ, že jeho právní vztah k zaměstnavateli skončí dříve, než dílo dokončí, jakož i pro případ, že budou existovat důvodné obavy, že zaměstnanec dílo nedokončí řádně nebo včas v souladu s potřebami zaměstnavatele.*“ [§ 58 odst. 5]

Autorský zákon v odst. 7 § 58 uvádí: *počítačové programy a databáze, jakož i kartografická díla, která nejsou kolektivními díly,⁷ se považují za zaměstnanecká díla i tehdy, byla-li vytvořena na objednávku; objednatel se v takovém případě považuje za zaměstnavatele.* Ustanovení § 61 o dílech vytvořených na objednávku a soutěžních dílech se na tato díla nevztahuje.

Podle odst. 1 § 61 je-li dílo autorem vytvořené na základě smlouvy o dílo,⁸ platí, že autor poskytl licenci k účelu vyplývajícimu ze smlouvy, není-li sjednáno jinak. K užití díla nad rámec takového účelu je objednatel oprávněn pouze na základě licenční smlouvy, nevyplývá-li z tohoto zákona jinak. Podle odst. 2 ale není-li sjednáno jinak, autor může dílo vytvořené na objednávku užít a poskytnout licenci jinému, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy objednatele.

Trvání autorskoprávní ochrany počítačových programů je dáno obecným ust. § 27 AutZ, podle kterého majetková práva trvají, pokud není dále stanoveno jinak, po do-

⁶ Takové ustanovení, pokud jde o počítačové programy, obsahuje výslovně směrnice 91/250/EHS z 14. 5. 1991.

⁷ Jde o dílo, na jehož tvorbě se podílí více autorů, které je vytvářeno z podnětu a pod vedením fyzické nebo právnické osoby a uváděno na veřejnost pod jejím jménem, přičemž příspěvky zahrnuté do takového díla nejsou schopny samostatného užití. Typickými díly jsou počítačové programy a databáze.

⁸ Dílo vytvořené na objednávku je obvykle realizováno podle toho, zda jde o fyzickou osobu nebo podnikatele, na základě smlouvy o dílo obecně upravené v § 631 a násl. ObčZ, popř. § 536 a násl. ObchZ, nelze ale vyloučit ani smlouvu innominátní podle § 51 ObčZ resp. § 269 odst. 2 ObchZ.

bu autorova života a 70 let po jeho smrti. Bylo-li dílo vytvořeno jako dílo spoluautorů, počítá se doba trvání majetkových práv od smrti spoluautora, který ostatní přežil.

4.1.2 Ochrana databází

Ochrana databází a zvláštního práva pořizovatele databáze je rovněž zakotvena v AutZ, a to jednak podle ust. § 2, jednak podle hlavy III zákona, která vyplývá jednak ze směrnice 96/9/ES, jednak ze smlouvy mezi ČR a USA, a která s autorským právem přímo nesouvisí, pokud databáze sama nesplňuje kritéria pro přiznání ochrany jako díla souborného. Jde tedy opět o případ ochrany *sui generis*. Zákon chrání jak způsob výběru a uspořádání obsahu databáze (pak ovšem jde o dílo souborné podle ustanovení § 2 odst. 2 a 5, podobně jako počítačové programy buď je-li je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvořem podle odst. 2 nebo je-li způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora podle odst. 5), tak i obsah databáze (podle ustanovení § 88 až § 94).

Podle definice v ust. § 88 odst. 1 je databází pro účely tohoto zákona soubor nezávislých děl, údajů nebo jiných prvků, systematicky nebo metodicky uspořádaných a individuálně přístupných elektronickými nebo jinými prostředky, bez ohledu na formu jejich vyjádření. V § 88 se tedy definuje databáze jako samostatný předmět ochrany bez ohledu na to, zda je vytvořena jako soubor autorských děl či jiných předmětů, které nemají povahu autorského díla. Může tedy dojít k situaci, kdy jednotlivá díla, do databáze zařazená, budou chráněna např. podle ust. § 2 odst. 1 AutZ, zatímco databáze podle § 2 odst. 2 nebo podle § 88 a násl.; souběh ochrany autorskoprávní s ochranou zvláštního práva pořizovatele databáze je tedy možný (příkladem může být tvůrčím způsobem uspořádaná databáze fotografií jakožto nepochybně děl splňujících požadavky AutZ).

Druhá věta ustanovení § 88 odst. 1, uvádí, kdy přísluší zvláštní práva k databázi jejímu pořizovateli, a to nezávisle na právu autorském či právech jiných, a aniž by tím byla jakkoli dotčena práva nositelů práv k dílům, resp. předmětům ochrany, obsaženým v databázi. Podle této věty zvláštní práva k databázi (§ 90) přísluší pořizovateli databáze, pokud představuje kvalitativně nebo kvantitativně podstatný vklad k pořízení, ověření nebo předvedení jejího obsahu, bez ohledu na to, zda databáze nebo

její obsah jsou předmětem autorskoprávní nebo jiné ochrany. Jinými slovy, chráněna je databáze, ale i práva jejího pořizovatele.

V § 89 se definuje pořizovatel databáze, jehož zvláštnímu právu se poskytuje ochrana ve vztahu k investici, kterou vynaložil na pořízení databáze, a to jako fyzická nebo právnická osoba, která na svou odpovědnost pořídí databázi, nebo pro kterou tak z jejího podnětu učiní jiná osoba. Investice může sestávat nejen z finančních prostředků, ale může mít také formu vynaloženého úsilí, času a energie na pořízení databáze.

Právo pořizovatele databáze podle § 90 zahrnuje právo na vytěžování nebo na zužitkování celého obsahu databáze nebo její kvalitativně nebo kvantitativně podstatné části a právo udělit jinému oprávnění k výkonu tohoto práva. Ustanovení § 93 upravuje délku trvání zvláštního práva pořizovatele databáze, přičemž patnáctiletá doba ochrany od zhotovení databáze, resp. od prvního zpřístupnění se jeví vzhledem k povaze databáze a její využitelnosti jako dostatečná.

Souhrnně lze konstatovat, že databáze je chráněna podle AutZ ve dvou rovinách:

- a) struktura databáze (její návrh) jako autorské dílo literární nebo jako počítačový program (zdrojový kód),
- b) obsah databáze, jako zvláštní druh autorského díla sui generis dle § 88 AutZ, případně jako dílo souborné podle § 2 odst. 5 AutZ.

4.1.3 Charakter posuzovaného produktu

V případě systému FAMS/EPMS se zcela nepochybně jedná o dílo chráněné jak podle § 2 odst. 1, tak podle odst. 2 AutZ, neboť se jedná o dílo, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, a to o počítačový program.

Některé části systému mají charakter databáze, která je rovněž chráněna ve smyslu § 88 a násl. AutZ.

Je tedy nepochybné, že v rámci prací spočívajících ve vytvoření systému FAMS/EPMS byly vytvořeny počítačové programy, navrženy databázové struktury a vytvořena dokumentace, přičemž toto plnění má charakter děl chráněných autorským zákonem ve výše uvedeném smyslu.

4.1.4 Autorská práva k systému FAMS/EPMS

IBM je nositelem výhradních práv k autorským dílům vytvořeným v rámci realizace systému FAMS/EPMS.

S ohledem na znění zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů je třeba konstatovat, že pokud by měl být v rámci plnění, požadovaném veřejnou zakázkou, jak je definována v Nálezové části posudku, využit systém FAMS/EPMS nebo jeho část, pak není možné se obrátit na jiného dodavatele, odlišného od IBM, neboť práva ke zdrojovým textům uvedených autorských děl tvořících systém FAMS/EPMS nejsou mimo IBM dostupná. MPSV, ani třetí osoby nejsou oprávněny s těmito díly jakkoliv nakládat, a do nich zasahovat (modifikovat je).

4.2 Patentová ochrana

4.2.1 Vynálezy a jejich ochrana

Podle zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů se patenty se udělují na vynálezy, které jsou nové, jsou výsledkem vynálezecké činnosti a jsou průmyslově využitelné. (§ 3 odst. 1).

Podle § 11 má majitel patentu má výlučné právo využívat vynález, poskytnout souhlas k využívání vynálezu jiným osobám, nebo na ně patent převést. Účinky patentu nastávají ode dne oznámení o udělení patentu ve Věstníku Úřadu průmyslového vlastnictví (dále jen "Věstník").

Podle § 13 – Zákaz přímého využívání nikdo nesmí bez souhlasu majitele patentu

a) vyrábět, nabízet, uvádět na trh nebo používat výrobek, který je předmětem patentu, nebo k tomu účelu výrobek dovážet či skladovat anebo s ním jiným způsobem nakládat;

b) využívat způsob, který je předmětem patentu, popřípadě nabízet tento způsob k využití;

c) nabízet, uvádět na trh, používat nebo k tomuto účelu dovážet či skladovat výrobek přímo získaný způsobem, který je předmětem patentu; přitom shodné výrobky se považují za získané způsobem, který je předmětem patentu, je-li nanejvýš pravděpodobné, že výrobek byl vyroben způsobem, který je předmětem patentu, a majiteli patentu se přes přiměřené úsilí nepodařilo určit skutečně užitý výrobní způsob, dokud

se neprokáže opak. Při dokazování opaku je nutno šetřit práv vyplývajících z ochrany obchodního tajemství.

Podle § 13a – Zákaz nepřímého využívání, odst. 1 nikdo nesmí bez souhlasu majitele patentu dodávat nebo k dodání nabízet jiné osobě, než je osoba oprávněná využívat patentovaný vynález, prostředky týkající se podstatného prvku tohoto vynálezu a sloužící v tomto ohledu k jeho uskutečnění, jestliže je vzhledem k okolnostem zřejmé, že tyto prostředky jsou způsobilé k uskutečnění patentovaného vynálezu a jsou k němu určeny.

Podle § 35a odst. 1 evropská patentová přihláška s účinky pro Českou republiku, které bylo přiznáno datum podání, má v České republice stejné účinky jako přihláška vynálezu podaná podle § 24 k témuž datu. Požívá-li evropská patentová přihláška právo přednosti z dřívějšího data, než je den podání evropské patentové přihlášky, platí pro přiznání účinků přihlášky toto dřívější datum.

V rámci systému FAMS/EPMS jsou využívány dva existující patenty, působící přímo na území ČR, přičemž o aplikaci dalších se na našem území se podle sdělení IBM znalci uvažuje – viz výše kap. 3.4.2.2.1 Patentová ochrana komponent systému FAMS/EPMS.

Patenty zajišťující ochranu řešení FAMS/EPMS na území České republiky (CZ297222 a EP1904926) řeší:

- a) možnost zpracovávat modely podvodných jednání bez limitování množství datových charakteristik použitých pro sestavení modelu na základě komplexních vzorů napříč rozsáhlými datovými množinami,
- b) zajištění efektivní využívání výpočetního výkonu technického zařízení (hardware) s využitím principů paralelního zpracování, kdy jsou jednotlivé dílčí úkoly zpracovávány na nezávislých výpočetních jednotkách.

4.3 Ochrana know-how

Ostatní duševní vlastnictví zhotovitele systému může mít charakter know-how a být chráněno jako obchodní tajemství podle ust. § 17 obchodního zákoníku.⁹

⁹ Obchodní tajemství tvoří veškeré skutečnosti obchodní, výrobní či technické povahy související s podnikem, které mají skutečnou nebo alespoň potenciální materiální či nemateriální hodnotu, nejsou v příslušných obchodních kruzích běžně dostupné, mají být podle vůle podnikatele utajeny a podnikatel odpovídajícím způsobem jejich utajení zajišťuje.

Je třeba ovšem zdůraznit, že většina know-how je ve skutečnosti v tomto systému FAMS/EPMS chráněna jako předmět práva autorského, a to počítačové programy (software) a databáze.

4.4 Rozbor pojmových znaků požadovaného plnění podle ZVZ

Jak vyplývá z dokumentů, dostupných znalci, jedná se o systém, tj. komplex modulů programového vybavení a databází, obsahující mimořádné know-how zhotovitele, přičemž platí, že:

- a) FAMS/EPMS je inovativní technické řešení vyvinuté IBM speciálně a výhradně pro oblast odhalování podvodného a anomálního chování v oblasti sociálních a zdravotnických služeb.
- b) Statistické metody, na nichž je FAMS/EPMS založen, jsou předmětné oblasti přímo přizpůsobeny, na rozdíl od ostatních známých řešení.
- c) FAMS/EPMS je tvořen dílčími komponentami, které pokrývají celý proces odhalování podvodů, chybných případů a nežádoucího chování v předmětné oblasti.
- d) Jednotlivé komponenty FAMS/EPMS tvoří integrální celek, komponenty jsou mezi sebou úzce provázány.
- e) Vzhledem k míře provázanosti dílčích komponent a rozsáhlému know-how (především, ale nikoliv pouze dříve zmíněných 10 000 sledovaných a definovaných charakteristik závadného chování, které tvoří součást datové základny celého řešení, realizovaných v databázi, k níž vykonává práva pořizovatele IBM; 25 analytických modelů), poskytuje IBM řešení FAMS/EPMS formou služby.

Lze dále dovodit, že tyto komponenty jsou:

- a) nezbytné pro zajištění ucelené služby, tj. bez těchto součástí není řešení funkční a ztrácí svůj původní význam,
- b) neoddělitelné od ostatních částí, tj. v důsledku integrace všech součástí do jednoho fungujícího celku a též v důsledku existence výhradních práv IBM (k tomu viz výše).
- c) některou z částí FAMS/EPMS tedy nelze oddělit a případně realizovat prostřednictvím jiného dodavatele, jde o procesy nezastupitelné jinými procesy či

službami, které by IBM nebo jiný subjekt mohl v rámci FAMS/EPMS poskytovat či zajišťovat.

Ačkoliv samotná teoretická východiska použitá v rámci dílčích výpočetních postupů (fuzzy logika, prediktivní modelování, skóringové algoritmy apod.) nejsou dle našich informací oborově neznámými, jejich aplikace v rámci jednotlivých komponent řešení FAMS/EPMS a především kombinace a vzájemné propojení k účelu sledovanému aplikací FAMS/EPMS se na základě informací zjištěných znalcem a plynoucích z předložených dokumentů jeví jako ojedinělé – viz také část 3.5 tohoto posudku Analýza trhu.

4.5 Vyhodnocení sub otázek znalce

Jak je uvedeno v úvodu posudku, aby bylo možno na otázky položené objednatelem posudku kvalifikovaně odpovědět, stanovil znalec následující sub otázky, které je třeba zodpovědět dříve, než budou zodpovězeny souhrnné otázky objednatele posudku.

A. FAMS/EPMS je / není dílem požívající ochrany podle autorského práva nebo práva průmyslového, případně jiného právního předpisu?

Ano, FAMS/EPMS je dílem požívající ochrany podle autorského zákona. Týká se to databází a aplikačního programového vybavení. Společnost IBM je vlastníkem majetkových autorských práv (patentů) k danému řešení ve smyslu autorského zákona, tj. je výhradním poskytovatelem licenčního oprávnění k předmětnému plnění (FAMS/EPMS).

Jednotlivé komponenty požívají ochrany rovněž podle zákona o vynálezech a zlepšovacích návrzích, a to v různém rozsahu, jak je uvedeno v tomto posudku a jeho přílohách (celosvětově, v USA, v EU, v ČR).

B. Je možné / není možné vytvořit nebo nechat vytvořit třetí osobu dílo v podobě informačního systému tak, že by mělo stejné nebo obdobné parametry, jako řešení FAMS/EPMS společnosti IBM, které je na území České republiky chráněno patenty CZ 297222 a EP 1904926?

Teoreticky je možné vytvořit nebo nechat vytvořit třetí osobu dílo v podobě informačního systému tak, že by mělo stejné nebo obdobné parametry, jako řešení

FAMS/EPMS společnosti IBM. Ve skutečnosti tomu ale je jinak. Ani Zadavateli, ani znalci není na úrovni EU známo žádné jiné řešení odpovídajícího charakteru a rozsahu, které by z věcného a časového hlediska splňovalo MPSV požadované zadání, resp. požadavky MPSV na předmět veřejné zakázky. Proces vytvoření nového díla je tedy podmíněn získáním vzorců chování (modelů) a naplnění stejných nebo obdobných databází, jakými disponuje systém FAMS/EPMS. To by neumožnilo splnit požadavek Zadavatele na co nejrychlejší zahájení činností vedoucích ke zvýšení adresnosti vyplácených sociálních dávek a to především detekce podvodného a chybového jednání.

Zadavatel uvádí v dokumentu (2.1.1), že:

- a) *Společnost IBM Česká republika, spol. s r.o. (dále jen IBM) v oblasti detekce podvodných, zneužívajících a chybných případů vyvinula řešení FAMS/EPMS, které získalo několik patentů. Toto řešení je založeno na výzkumu a vývoji společnosti IBM, který v dané oblasti probíhá již více než 15 let. Předkládané řešení dosahuje opakovaně výborných výsledků v oblasti sociálních systémů, zdravotních pojišťoven a při dalších obměnách vyplácení dávek různého typu. Tento systém má v sobě know-how - modely specifické pro sociální služby (stejně tak například pro zdravotní pojišťovny), získané na základě konkrétních projektů u jednotlivých zadavatelů (viz dále) a zdokonalené dalším výzkumem.*
- b) *Statistické metody používané ve FAMS/EPMS (například behaviour peer group analysis, rule processing, predictive modelling a další) jsou na rozdíl od jiného statistického software přizpůsobeny pro odhalování podvodného a anomálního chování pro oblast sociálních služeb.*
- c) *Řešení IBM je nezávislé na základním systému, který používá zadavatel, může zpracovávat data z různých systémů jak interních tak externích. IBM navíc toto řešení nabízí v módu „Software as a service“, tedy řešení běží v IBM prostředí na IBM HW a nevyžaduje tím jakoukoliv investici, znalost a starost ze strany zadavatele při dodržení všech standardů pro ochranu osobních dat.*
- d) *Další podstatnou výhodou IBM řešení je rychlost nasazení a rychlý náběh úspor – tedy efektivnost řešení. FAMS/EPMS je hotové řešení, které nepotřebuje být vyvíjeno nebo složitě adaptováno nebo programováno. Pracuje s po-*

skytnutými daty s použitím modelů specifikovaných pro oblast sociálních dávek, které analyzuje.

- e) *Argumenty zmíněné v předchozích odstavcích činí IBM řešení naprosto unikátní.*

Z hlediska uvedených argumentů ve vztahu k podmínkám pro zadání veřejné zakázky formou JŘBU považuje znalec za relevantní pouze argumenty ad a) – částečně, b), d). Ve skutečnosti jde o to, že objem know-how, které je realizováno prostřednictvím software, databází a chráněn uvedenými patenty je tím, co tvoří z řešení FAMS/EPMS unikát, který nemá obdoby.

- C. Existuje stejné nebo obdobné dílo s vlastnostmi, poptávanými Zadavatelem, jaké má FAMS/EPMS?

Znalec provedl analýzu trhu, jejíž závěry jsou následující:

1. V ČR stejné nebo obdobné dílo s vlastnostmi, poptávanými Zadavatelem, jaké má FAMS/EPMS, není na trhu dostupné.
2. V zahraničí, alespoň mezi znalci známými dodavateli – viz část 3.5 tohoto posudku Analýza trhu, se rovněž nepodařilo identifikovat systém, který by disponoval stejnými nebo obdobnými funkčnostmi a zaměřením na detekci a prevenci podvodného a chybného chování v sociálních a zdravotních systémech.

4.6 Právní vymezení zákonem o veřejných zakázkách

Postupy při zadávání veřejných zakázek upravuje zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů.

Možnost zadání uvedená v dokumentu MPSV (2.1.1), tj. podle § 23 odst. 4 písm. a) zákona formou jednacího řízení bez uveřejnění (JŘBU), požaduje splnění podmínky, že předmětná veřejná zakázka může být z důvodů ochrany výhradních práv splněna pouze určitým dodavatelem.

Podle cit. ustanovení Zadavatel může zadat veřejnou zakázku v jednacím řízení bez uveřejnění rovněž tehdy, jestliže veřejná zakázka může být splněna z technických či uměleckých důvodů, z důvodu ochrany výhradních práv nebo z důvodů vyplývajících ze zvláštního právního předpisu pouze určitým dodavatelem. Tyto podmínky nejsou

dány kumulativně, tj. naplnění jediné z nich postačí k naplnění podmínky použití JŘBU k zadání veřejné zakázky.

4.6.1 Zadávání veřejných zakázek v JŘBU z důvodů technické jedinečnosti plnění

Jak je uvedeno v dokumentu (2.1.6), pro posouzení toho, zda je dána technická jedinečnost poptávaného plnění, odůvodňující zadání Veřejné zakázky v JŘBU, lze doporučit zpracování odborného posudku, který odpoví na otázku, zda je možné, aby byla požadovaná zakázka realizována více dodavateli, nebo zda existuje pouze jediný dodavatel.

Ohledně obsahu tohoto posudku lze do určité míry vyjít ze závěrů, které učinil ÚOHS ve výše uvedených případech, ve kterých se ÚOHS nespokojil s konstatováním znalce, že četnost možných dodavatelů je „nepravděpodobná“ či „těžko představitelná“.

Pokud má být důvodem pro zadání Veřejné zakázky v JŘBU technická jedinečnost plnění, je nezbytné, aby znalecký posudek konstatoval, že ve smyslu požadavků na technickou jedinečnost plnění uvedených v tomto stanovisku je vyloučeno, že by požadované plnění mohlo poskytnout více různých dodavatelů.

Obsahem odborného posudku může být samozřejmě i ověření existence možných jiných dodavatelů pro danou veřejnou zakázku (namísto průzkumu trhu provedeného samotným zadavatelem, jak je uvedeno výše).

4.6.2 Zadávání veřejných zakázek v JŘBU z důvodů ochrany výhradních práv

Znalecký posudek by měl odpovědět na otázku, zda je poptávané plnění možno poskytnout pouze způsobem, který bude využívat v celém rozsahu systému nebo jeho neoddělitelné části komponentu, požívající ochrany výhradních práv podle zvláštního zákona.

Jak je uvedeno v dokumentu (2.1.6), zadavatel by však ani v tomto případě neměl stanovit zadávací podmínky veřejné zakázky takovým způsobem, který by neodůvodněně zvýhodnil některého dodavatele. Součástí zadávacích podmínek by tedy zejména nesmělo být vymezení konkrétních technologií nebo postupů, vyžadovaných pro realizaci předmětu veřejné zakázky, chráněných výhradními právy některého dodavatele. I v tomto případě by tedy zadavatel byl nucen postupovat tak, že v první řadě zpracuje zadávací podmínky veřejné zakázky zcela v souladu s požadavky ZVZ (zejména specifikuje své potřeby a teprve na uchazeči ponechá volbu konkrétní

technologie) a následně (bude-li chtít veřejnou zakázku zadávat postupem v JŘBU) bude formou expertních posudků zjišťovat, zda jím požadované plnění nepředpokládá využití některé technologie, která je chráněna takovým výlučným právem. Z takového posudku však bude muset vyplývat přesné určení příslušného autorského díla, patentu nebo jiné věci chráněné výhradním právem, a to včetně odůvodnění, proč je tato věc pro realizaci veřejné zakázky nezbytná.

4.6.3 Splnění podmínek pro zadání veřejné zakázky v JŘBU

Na základě výše uvedeného znalec posoudil požadavky Zadavatele, formulované v dokumentu (2.1.1) a popis systému FAMS/EPMS – viz ostatní dokumenty a dospěl k následujícím závěrům.

V daném případě lze spatřovat splnění podmínky „technických důvodů“, neboť se ve smyslu příslušného ustanovení zákona jedná o jedinečné technické řešení, tvořené jednotlivými nezbytnými, neoddělitelnými a nezastupitelnými částmi integrovanými do jediného funkčního celku.

Dle názoru znalce je rovněž splněna podmínka ochrany výhradních práv, a to na základě zvláštního právního předpisu (autorského zákona, zákona o vynálezech a zlepšovacích návrzích), která neumožňuje 1. použití autorských děl, databází a vynálezů, které jsou dílem IBM, a to jak celku, tak jejich částí jinými osobami, 2. využívat způsob, který je předmětem patentu, popřípadě nabízet tento způsob k využití jinými osobami mimo IBM – viz § 13 zákona o vynálezech a zlepšovacích návrzích. Obdobně tomu je u komponent systému FAMS/EPMS, a to vzhledem k dikci ust. § 13a odst. 1 zákona o vynálezech a zlepšovacích návrzích, podle kterého nikdo nesmí bez souhlasu majitele patentu dodávat nebo k dodání nabízet jiné osobě, než je osoba oprávněná využívat patentovaný vynález, prostředky týkající se podstatného prvku tohoto vynálezu a sloužící v tomto ohledu k jeho uskutečnění, jestliže je vzhledem k okolnostem zřejmé, že tyto prostředky jsou způsobilé k uskutečnění patentovaného vynálezu a jsou k němu určeny.

4.7 Odpověď na otázky znalci

Je společnost IBM z objektivních technických důvodů jediným dodavatelem, který je schopen zajistit plnění předmětu veřejné zakázky vymezeného v bodě 3.2 tohoto posudku pro Zadavatele?

Při posuzování technických důvodů je nezbytné přihlédnout rovněž k výlučným právům společnosti IBM platným na území České republiky popsáním v přílohách (na území České republiky jsou platné pouze patenty CZ 297222 a EP 1904926).

Ano, společnost IBM je z objektivních technických důvodů jediným dodavatelem, který je schopen zajistit plnění předmětu veřejné zakázky vymezeného v bodě 3.2 tohoto posudku pro Zadavatele.

Dle názoru znalce je rovněž splněna podmínka ochrany výhradních práv, a to na základě zvláštního právního předpisu (autorského zákona, zákona o vynálezech a zlepšovacích návrzích), jak je uvedeno výše.

5 ZNALECKÁ DOLOŽKA

Tento posudek jsem podal jako znalec jmenovaný rozhodnutím ministra spravedlnosti ČSR ze dne 25.6.1987 čj. ZT 1972/87, rozhodnutím ministra spravedlnosti ČR ze dne 21.6.1995 čj. ZT 2262/95 a rozhodnutím ministra spravedlnosti ČR ze dne 19.3.2001 čj. M – 456/2001 pro obory, odvětví a specializace:

- ekonomika,
 - odvětví řízení, plánování a organizace ekonomiky se zvláštní specializací na posuzování a přezkoumávání vztahů, smluv, cen, náležitých péče a péče řádného hospodáře a dalších skutečností podle obchodního zákoníku,
 - odvětví ceny a odhady se specializací elektronika, kybernetika, nehmotný majetek, oceňování podniků, know-how, duševního vlastnictví, a pohledávek, posuzování přeměn, fúzí a rozdělení společností, oceňování majetku, jmění, vkladů a vypořádacích podílů, posuzování přiměřenosti cen nebo směnných poměrů cenných papírů, výše vypořádání a dalších úkonů podle obchodního zákoníku,
- elektronika,
- kybernetika,
 - odvětví výpočetní technika,
- kriminalistika
 - odvětví informační systémy, ochrana dat a kriminalistická počítačová expertiza,
- školství a kultura
 - odvětví umění literární, se zvláštní specializací tvorba, distribuce a užívání autor-
ských děl.

Posudek má padesát dvě strany a pět příloh. Byl zpracován 4x (3x pro objednatele, 1x pro archiv znalce).

Znalecký úkon je zapsán pod poř. č. 2339/2011 znaleckého deníku.

V Praze, dne 17. 10. 2011

Prof. Ing. Vladimír SMEJKAL, CSc. LL.M.

Včelařská 9, Praha 8

Příloha č. 1

Podklady poskytnuté objednatelem posudku

**Informace o přípravě nadlimitní veřejné zakázky MPSV
v oblasti zlepšení adresnosti a účelovosti vyplácení sociálních
dávek a optimalizace procesů LPS**

Informace o přípravě nadlimitní veřejné zakázky MPSV v oblasti zlepšení adresnosti a účelovosti vyplácení sociálních dávek a optimalizace procesů LPS

Vláda ČR se ve svém programovém prohlášení mj. zavázala optimalizovat **výdaje na sociální dávky tím, že zajistí jejich efektivní čerpání a v maximální míře zamezí jejich zneužívání**. Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen MPSV), proto průběžně přijímá opatření naplňující tento cíl.

Jedním z opatření na úseku zlepšení adresnosti a účelnosti vyplácených sociálních dávek je optimalizace procesů Lékařské posudkové služby (dále také LPS). V rámci činnosti LPS jsou prováděny výplaty sociálních dávek (invalidní důchody, příspěvky na péči, aj.), které mají dlouhodobě rostoucí trend (aktuální výše výdajů je 80 mld. Kč ročně). K neúměrnému nárůstu výdajů významně přispívá skutečnost, že část těchto výdajů je vyplácena neoprávněně. V souvislosti s tímto stavem je proto nezbytné provést vnitřní opatření v činnosti veřejné správy, která zajistí lepší adresnost, účelnost a efektivnost vynakládaných veřejných prostředků.

V této souvislosti MPSV připravuje realizaci zadávacího řízení nadlimitní veřejné zakázky, jejímž předmětem je **implementace nástroje pro detekci podvodných, zneužívajících a chybných případů v procesu posuzování žádostí o sociální dávky, na jejichž výplatu má vliv činnost LPS**.

- Požadovaným cílovým stavem, resp. očekávaným přínosem je:
- zlepšení adresnosti a účelovosti vyplácení sociálních dávek,
- zvýšení úrovně dodržování stanovených pravidel u žadatelů, posudkových lékařů a administrativních pracovníků,
- eliminace duplicit a mezer v činnosti LPS,
- zamezení výplaty neoprávněně přiznaných sociálních dávek,
- omezení chybných rozhodnutí o dávce ještě před jejím přiznáním.

Protože tato veřejná zakázka může být z důvodů ochrany výhradních práv splněna v souladu s ustanovením § 23 odst. 4 písm. a) zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon), pouze určitým dodavatelem, hodlá MPSV zadat tuto veřejnou zakázku v jednacím řízení bez uveřejnění.

Předkládaná informace tak naplňuje povinnost členů vlády dle bodu I. 2. b) usnesení vlády ČR ze dne 22. února 2010 č. 158 - informovat vládu, a to před zahájením jednání o podpisu smlouvy, o nadlimitních veřejných zakázkách zadávaných na základě výjimky podle § 18 zákona a v jednacím řízení bez uveřejnění podle § 23 citovaného zákona.

Níže předkladatel uvádí základní informace k této veřejné zakázce, tj. důvody její realizace, vč. stručného popisu stávajícího stavu v dotčeném segmentu, předmět veřejné zakázky, zdůvodnění formy zadávacího řízení v návaznosti na navrhovaný způsob realizace řešení a model financování.

1. Východiska a cíle zaváděných opatření a realizace veřejné zakázky

LPS posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely pojistných i nepojistných sociálních systémů a provádí kontrolu posuzování zdravotního stavu pro účely nemocenského pojištění. Je začleněna v organizačních strukturách orgánů resortu MPSV a je vykonávána jako součást veřejné správy.

V prvním stupni pro účely sociálního zabezpečení zpracovávají posudky o zdravotním stavu lékaři okresních správ sociálního zabezpečení. Posudky slouží jako podklad orgánu, který rozhoduje o dávce. Posouzení zdravotního stavu si vždy vyžádá orgán, který o dávce nebo službě rozhoduje. Ve druhém stupni (jde-li o posouzení pro účely opravného řízení) vypracovávají posudky o zdravotním stavu posudkové komise MPSV nebo Česká správa sociálního zabezpečení.

Posudkoví lékaři při zjišťovacích a kontrolních lékařských prohlídkách posuzují zdravotní stav a pracovní schopnost občanů, zejména:

- invaliditu,
- zda jde o fyzickou osobu těžce zdravotně postiženou, druh a stupeň tohoto postižení pro účely poskytnutí mimořádných výhod, příspěvku na úpravu bytu, příspěvku na úhradu za užívání bezbariérového bytu a garáže, příspěvku na zakoupení, celkovou opravu a zvláštní úpravu motorového vozidla a příspěvku na individuální dopravu,
- zda jde pro účely dávek státní sociální podpory o fyzickou osobu dlouhodobě těžce zdravotně postiženou, dlouhodobě zdravotně postiženou, nebo o dítě dlouhodobě nemocné,
- stupeň závislosti fyzické osoby pro účely příspěvku na péči,
- pracovní schopnost dočasně práceneschopných pojištěnců po uplynutí podpůrné doby, a další.

Na základě provedené analýzy současného stavu LPS byly identifikovány mj. následující **problémy a trendy**:

1. Nekonzistentní rozhodování

Posudkoví lékaři musí často provádět velice důležitá rozhodnutí v rámci posudkového procesu, a to rychle a za nejednoznačných okolností daných rozdílností jednotlivých případů. Tyto okolnosti v některých případech vedou k posudkovému závěru, který se odchyluje od očekávaného výsledku na základě posuzování obdobných případů.

2. Duplicita/mezery

V některých případech dochází k neefektivním duplicitám, které vznikají vinou velkého množství navzájem se překrývajících sociálních dávek (duplicita budou odstraněny prostřednictvím sociální reformy) a možností o tyto dávky opakovaně žádat.

3. Podvody/Zneužívání/Chyby

Odhady týkající se rozsahu podvodů, zneužívajícího chování a chyb se liší, nicméně v mnoha případech pouhý fakt, že toto téma je mediálně atraktivní, negativně působí na vnímání lidí a podkopává důvěru v samotný systém a odpovědné organizace.

4. Vzrůstající nároky na rozpočet

Výdaje na sociální dávky jsou jednou z nejvýznamnějších výdajových položek státního rozpočtu. Hledají se nové modely financování sociálních služeb, jedním z požadavků je platba vůči měřitelné výkonnosti.

5. Očekávání klientů (občanů)

Středem pozornosti má být klient (ne úřad). Je zde poptávka po kvalitní službě odpovídající úrovni služeb privátního sektoru a po dostupnosti informací a jejich sdílení různými komunikačními kanály.

Na základě výše popsaných problémů a trendů si MPSV stanovilo následující cíle, na která jsou opatření adresována:

- zlepšit adresnost a účelovost vyplácení dávek (snížení počtu posudků a rozhodnutí, která se odchyľují od očekávaného výsledku na základě posuzování obdobných případů),
- zajistit konzistentní posuzování LPS,
- eliminovat duplicity/mezery/chyby v činnosti LPS,
- a tak optimalizovat výdaje na sociální dávky, na jejichž výplatu má vliv činnost LPS (zejména výdaje spojené s vyplácením invalidních důchodů a příspěvků na péči).

Zaměření se na zvýšení adresnosti a účelnosti vyplácených sociálních dávek, včetně **detekce neoprávněných případů v procesu posuzování žádostí o sociální dávky** s cílem zamezení neoprávněné výplaty a dosažení maximálních úspor na výdajové stránce státního rozpočtu, je jednou ze strategických priorit činnosti MPSV.

2. Systém pro detekci podvodných, zneužívajících a chybných případů

Podvodné, zneužívající a neúsporné chování jsou zásadními problémy sociálního segmentu, které ohrožují veřejné plátce. Přínos implementace nástrojů detekujících podvodné, zneužívající a chybné případy nespočívá pouze v provádění podrobných analytických činností, ale samotná komunikační kampaň o implementaci systému efektivně slouží jako preventivní nástroj eliminující nežádoucí chování.

Funkčnost těchto aplikací musí být založena na analytickém nástroji umožňující detailní a obsáhlou analýzu současně zpracovaných i historických dat (žádostí). Na základě statistického vyhodnocení dat a jasně stanovených pravidel musí taková aplikace umožnit detekovat podezřelé chování jedinců a to i v kombinaci několika charakteristik.

Reálnými přínosy využití těchto podpůrných aplikací je **detekce nestandardních případů nejen u lékařů, ale i pacientů a zdravotnických zařízení.**

U posudkových lékařů lze oproti odpovídajícímu profilu detekovat například nestandardní počet provedených prohlídek, neobvyklou dobu posuzování, nestandardní procento schválených resp. neschválených případů, přiznávání větší či menší závažnosti zdravotního postižení, nestandardní počet objednaných vyšetření u zdravotnických zařízení (dle typu vyšetření), nestandardní dobu vyšetření žadatele (např. během víkendu, státního svátku).

U žadatelů lze oproti odpovídajícímu profilu detekovat například neobvyklé, navzájem se vylučující kombinace dávek přes určité časové období, nestandardní výše přidělených dávek (vůči věku, zdravotnímu stavu apod.).

U zdravotnických zařízení lze oproti odpovídajícímu profilu detekovat například opožděné zasílání tiskopisů, zdravotnické dokumentace a provádění požadovaných úkonů, nedostatečnou kvalitu dodaných tiskopisů (úplnost a správnost vyplnění), nedostatečnou kvalitu a úplnost vypracované lékařské zprávy z provedeného vyšetření, omezenou využitelnost lékařské zprávy pro potřeby posudkového orgánu.

Potenciál úspor plynoucí ze snížení podvodných a chybných rozhodnutí lze očekávat v rozmezí několika procent z objemu vyplacených dávek, což je v období politiky rozpočtové odpovědnosti vlády úspora velmi významná.

3. Popis způsobu realizace řešení IBM

Společnost IBM Česká republika, spol. s r.o. (dále jen IBM) v oblasti detekce podvodných, zneužívajících a chybných případů vyvinula řešení FAMS/EPMS, které získalo několik patentů. Toto řešení je založeno na výzkumu a vývoji společnosti IBM, který v dané oblasti probíhá již více než 15 let. Předkládané řešení dosahuje opakovaně výborných výsledků v oblasti sociálních systémů, zdravotních pojišťoven a při dalších obměnách vyplacení dávek různého typu. Tento systém má v sobě know-how - modely specifické pro sociální služby (stejně tak například pro zdravotní pojišťovny), získané na základě konkrétních projektů u jednotlivých zadavatelů (viz dále) a zdokonalené dalším výzkumem.

Statistické metody používané ve FAMS/EPMS (například behaviour peer group analysis, rule processing, predictive modelling a další) jsou na rozdíl od jiného statistického software přizpůsobeny pro odhalování podvodného a anomálního chování pro oblast sociálních služeb.

Řešení IBM je nezávislé na základním systému, který používá zadavatel, může zpracovávat data z různých systémů jak interních tak externích. IBM navíc toto řešení nabízí v módu „Software as a service“, tedy řešení běží v IBM prostředí na IBM HW a **nevyžaduje** tím jakoukoliv **investici**, znalost a starost ze strany zadavatele při dodržení všech standardů pro ochranu osobních dat.

Další podstatnou výhodou IBM řešení je rychlost nasazení a rychlý náběh úspor – tedy **efektivnost řešení**. FAMS/EPMS je hotové řešení, které nepotřebuje být vyvíjeno nebo složitě adaptováno nebo programováno. Pracuje s poskytnutými daty s použitím modelů specifikovaných pro oblast sociálních dávek, které analyzuje.

Argumenty zmíněné v předchozích odstavcích činí IBM řešení naprosto **unikátní**.

Systém FAMS/EPMS byl vyvinut speciálně na odhalování podvodného a anomálního chování v sociální a zdravotní oblasti, je principiálně založen na robustním analytickém nástroji umožňujícím detailní a obsáhlou analýzu dat. Jako vstupy mohou posloužit veškeré datové zdroje, které má MPSV resp. orgán sociálního zabezpečení k dispozici. Data jsou statisticky vyhodnocena a následně jsou vytvořeny profily různých subjektů v rámci jednotlivých typů sociálních dávek a geografických oblastí.

Systém definuje **tzv. detekční modely**, ve kterých se posuzují vzájemné vztahy mezi relevantními daty. Následně systém identifikuje, co je v dané homogenní skupině považováno za normální chování. Na základě takto stanovených pravidel systém umožňuje detekovat anomální chování jedinců, a to i v kombinaci několika charakteristik. Detekované výsledky jsou uspořádány podle míry odlišnosti a závažnosti nestandardního chování, což umožňuje přednostní zkoumání těch nejzávažnějších případů.

Další atributy systému FAMS/EPMS:

- Schopnost analyzovat podobné skupiny žadatelů, posudkových lékařů, zdravotnických zařízení atd. s cílem identifikovat případy vykazující anomální chování. Řešení FAMS/EPMS k tomu využívá logický systém hodnocení (scoring).
- Schopnost detekovat anomálie na základě historických dat a identifikovat nové druhy podvodů a zneužívání, které nebyly doposud kontrolovány či odhaleny.

- Schopnost analyzovat data na základě jasně daných logických pravidel s cílem detekovat potenciální podvodné a anomální chování na nových (online) datech.
- Schopnost tvorby analytických modelů chování na základě stávajících znalostí (o chování českého systému sociálních systémů) a charakteristik vytvořených samotným systémem FAMS/EPMS.
- Schopnost napojit se na externí datové zdroje a automaticky importovat data potřebné pro analýzu.
- Schopnost integrace systému do nejrozličnějších zadavatelových architektonických řešení a jednoduchá možnost konfigurace/změny.
- Schopnost provozu řešení na různorodém HW a operačním systému.
- Schopnost exportovat data o případu do nástrojů specializovaných na sledování případů či subjektů (např. SW Posudky).
- Pro obsluhu systému není zapotřebí statistických či technologických znalostí.
- Schopnost flexibilního reportování bez nutnosti úprav.

Společnost IBM disponuje mezinárodním týmem expertů s unikátními zkušenostmi a znalostmi při využití systému FAMS/EPMS v sociální a zdravotnické oblasti, doplněný o lokální analytiku a konzultanty se zkušenostmi z projektů zaměřených na oblast sociálního zabezpečení v ČR.

Podíl podvodných a neoprávněných případů ve vyplacení sociálních dávek oproti celkovým výdajům dosahuje na základě zkušeností IBM z podobných projektů ve světě vysokých hodnot (Velká Británie 2-5%, Francie a Evropa 5-7%, USA více než 10%).

Následující tabulka znázorňuje vybrané reference IBM, kde byl využit systém FAMS/EPMS, včetně vyčíslení realizovaných úspor.

Název organizace	Popis řešení	Realizované úspory / přínosy
Správa sociálního zabezpečení USA	-Optimalizace procesu posuzování žádostí -Tvorba modelu pro odhad pravděpodobnosti klinického zlepšení žadatelů -Tvorba prediktivního modelu pro identifikace žádosti, které jsou vhodné pro proces zrychleného rozhodování	-Přes 1 mld. USD v administrativních nákladech SSA a zamezení vyplacení neoprávněných dávek (v rozmezí pěti let) -Zkrácení cyklu zpracování žádostí pro zjevně postižené žadatele na 20 dnů
Francouzský úřad sociálního zabezpečení (CNAF)	-Integrace dat -Zvýšení přesnosti informací o žadatelích a lékařích -Tvorba modelu pro detekci podvodného a anomálního chování	-Zvýšení produktivity procesu analýzy anomálních a podvodných případů o 35% -5násobného zlepšení efektivnosti při identifikaci anomálních a podvodných případů
Úřad sociálního zabezpečení (USA - State of North Carolina)	-Tvorba modelu pro detekci podvodného a anomálního chování	-Úspora 60-100 mil. USD ročně

Francouzská zdravotní pojišťovna	-Tvorba modelu pro detekci podvodného a anomálního chování	-19násobné zlepšení zacílení identifikace podvodných případů
Humana (USA)	-Tvorba modelu pro detekci podvodného a anomálního chování	-Zkrácení cyklu na detekci a ověření podezřelých případů o 30-40%
Aetna (USA)	-Tvorba modelu pro detekci podvodného a anomálního chování	-Detekce neoprávněných případů v hodnotě 20 mil. USD

4. Forma zadávacího řízení a jeho zdůvodnění, způsob financování a rozsah plnění

Předmětem veřejné zakázky je co nejrychlejší zahájení činností vedoucích ke zvýšení adresnosti vyplácených sociálních dávek a to především detekce podvodného a chybového jednání – prostřednictvím nástroje FAMS/EPMS.

Společnost IBM je vlastníkem majetkových autorských práv (patentů) k danému řešení ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, tzn. je výhradním poskytovatelem licenčního oprávnění k předmětnému plnění (FAMS/EPMS).

Řešení FAMS/EPMS využívá modely a postupy, které získaly **několik patentů** ve smyslu zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích, v platném znění, ze kterých nejvýznamnější jsou:

- *Algoritmus pro profilování chování subjektů založený na fuzzy logice.*
- *Metoda, systém a počítačový program pro detekci anomálních hodnot.*
- *Využití trendů skupin a průběžně aktualizovaných profilů pro analýzu v reálném čase.*
- *Využití percentilů pro byznys analýzu časových řad.*

Zadavatel tak požadované ani funkčně srovnatelné plnění nemůže získat od žádného jiného subjektu, neboť žádný třetí subjekt není oprávněn bez dalšího užívat patentově chráněné modely a postupy, zasahovat do nich či je upravovat a měnit. V tomto ohledu jsou naplněny podmínky § 23 odst. 4 písm. a) zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů, pro použití jednacích řízení bez uveřejnění, neboť předmětná veřejná zakázka může být z důvodů ochrany výhradních práv splněna pouze určitým dodavatelem.

Protože společnost IBM disponuje patenty, kterými nedisponuje žádný jiný dodavatel, je dána prokazatelná objektivní nemožnost ostatních dodavatelů, poskytnout zadavateli jim požadované plnění a pro zadavatele tedy neexistuje jiné řešení než veřejnou zakázku zadat pouze jednomu konkrétnímu dodavateli¹.

Zadavateli není na úrovni EU známo žádné jiné řešení odpovídajícího charakteru a rozsahu, které by z věcného a časové hlediska splňovalo MPSV požadované zadání, resp. požadavky MPSV na předmět veřejné zakázky.

Náklady na vývoj a implementaci jiného řešení (založeném na odlišných nástrojích a metodách než těch, které jsou předmětem patentové ochrany IBM) by byly několikanásobně

¹ Zadavatel požaduje poskytnutí určitého plnění, které je předmětem patentové ochrany – toto plnění je bezesporu zadavateli schopen dodat pouze dodavatel, který je držitelem takového patentu.

vyšší než náklady IBM na přizpůsobení stávajícího systému pro potřeby MPSV. Z hlediska zásady hospodárnosti nakládání s prostředky státního rozpočtu je využití již existujícího řešení nesporně výhodnější, než zadání veřejné zakázky na vytvoření řešení (systému) nového.

Z důvodu omezených finančních prostředků se navíc MPSV rozhodlo v tomto případě aplikovat **takový finanční model, který pro něj nebude znamenat žádné vstupní náklady a kdy je dodavatel placen až z části realizovaných úspor** - tzn. nulové investice a náklady spojené s nákupem licencí a HW, zajištění bezpečnosti dat a poskytování samotných analytických služeb. Náklady na realizaci přípravné fáze projektu tak budou v plné výši pokryty ze strany dodavatele, do doby vykázání prvních úspor.

Výplata odměny pro dodavatele bude kalkulována podle dohodnutého podílu na realizovaných úsporách. **Model sdílení úspor** je založen na předpokladu, že je předem stanovena a oboustranně odsouhlasena jednoznačná metodika, jak měřit úspory, například stanovením referenční hodnoty očekávaných výdajů v zahrnutých sociálních dávkách, vůči níž jsou obě strany schopny úspory jednoznačně měřit a vykazovat, nebo stanovením takových metrik, které dosažené úspory prokáží. Sjednaný způsob vykazování úspor musí být transparentní a jednoznačný a **bude podléhat souhlasu Ministerstva financí**.

Navržený model financování je v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), nejedná o investiční náklady a MPSV nebude dodavateli poskytovat jakýkoli úvěr v rozporu s ustanovením § 49 odst. 1 tohoto zákona. Jak bylo uvedeno výše, náklady na realizaci přípravné fáze projektu budou v plné výši pokryty ze strany dodavatele, MPSV nepořizuje HW ani licence, platí dodavateli řešení pouze odměnu za dosažené úspory.

Předpokládá se, že určená část jednoznačně vykázaných úspor na mandatorních výdajích v zahrnutých sociálních dávkách bude pro účely vyplacení smluvní provize převedena rozpočtovým opatřením ve smyslu § 24 rozpočtových pravidel, se souhlasem Ministerstva financí, z mandatorních do běžných výdajů kapitoly MPSV, jakožto výdaj krytý úsporou na jiných výdajích státního rozpočtu v rámci jedné kapitoly.

Veřejná zakázka bude realizována ve dvou fázích – přípravná (trvání 3 měsíce) a produkční (4 roky s možností dalšího prodloužení).

Během přípravné fáze budou analyzovány příležitosti ke zlepšení, bude připraven systém FAMS/EPMS a analyzována data na definovaném vzorku případů, bude nastaven proces pro detekci a investigaci. Přípravná fáze bude završena předložením výsledků prvních analýz a vypracováním seznamu příležitostí na zlepšení (systémových, procesních, datových atd.) včetně popisu pozitivních dopadů.

Produkční fáze naváže na fázi přípravnou a předpokládá úspěšné zvládnutí procesu detekce a investigace tak, aby mohly být efektivně realizovány první úspory.

IBM se v detekci neoprávněně poskytnutých dávek zaměří jak na kontrolu nových případů, tak provede analýzy dlouhodobě vyplácených dávek s cílem identifikovat případy na přezkoumání. Snížení výše vyplácených dávek se očekává z těchto zdrojů:

- Zvýšená úroveň dodržování stanovených pravidel u žadatelů, posudkových lékařů a administrativních pracovníků. Tento efekt nastává po zahájení detekce anomálních případů, které jsou dále postoupeny k prošetření. Nutnou podmínkou je informování všech dotčených subjektů o skutečnosti, že jsou podrobovány analýze.

- Vyhodnocování současně vyřizovaných žádostí: Analýza a detekce neoprávněných případů (např. na základě chybného posudku) má za cíl zamezit chybnému rozhodnutí o dávce ještě před jejím přiznáním.
- Vyhodnocování neoprávněně přiznaných již vyplácených dávek: IBM na základě analýzy těchto případů navrhne prioritní přezkoumání podezřelých případů.